

65. Sed altius Christus exemplo suo nunc nos trahit, opus esse perfectum ostendens, quum ad bonum trahitur male agens, quando charitas servatur in animo, et suavi proximus compungitur verbo. Perfectum nempe in virtutibus est ei qui te percutit inferre salutis verba; et, quum odio te feriat, tu eum charitate constringas, ut quem pateris percussorem possis tandem habere consortem. In id quippe tendebat Salvator qui vult omnem hominem salvum fieri, et ad agnitionem veritatis venire. In hoc quippe exemplo nos docet Salvator noster quod, si molli responsione homo proximi iram extinxerit, quoniam, ut dicitur Proverb. xv cap.: *Responsio mollis frangit iram, sermo durus excitat furorem;* simul duo congerminat bona, ut virtus patientiae suo munere fulgeat, et conversus proximus dignam poenitentiam agat; et sic utriusque boni patiens sortitur praemium, quia sustinuit, et quia convertit, et resipiscens a malo poenas dignas malis evasit.

DOMINICA III. ADVENTUS

De Petri negatione.

TERTIO additur Petri negatio: *Sequebatur etenim Petrus Christum, non tantum corpore, quantum mente; quem titubatio fidei plene compleverat, et amor ad Christum a timore hominum patiebatur iniuste conflictum.* Hic a Ioanne in domum

introductus est per curialium notitiam qua Petrus ipse carebat. Et hinc inde agitatis verbis Christum trina despexit negatione. Despicitur nempe quod tanta procacitate negatur, et sub anathemate ponit Filium Dei, qui omnes venerat reconciliare cum Patre. Pervalide siquidem agebatur virga timoris qui se excommunicabat, si cognovisset etiam Christum, et iuramento falso firmabat quod non cognoverat veritatem. Dixerat enim interroganti Christo (MATTH. XVI): *Tu es Christus Filius Dei vivi;* quam cognitionem veritatis, non ab homine, aut ab Angelo, sed ab aeterno Patre suscepserat, qui quempiam docendo non fallit.

67. An forte occasiones fuerunt in Petro praeter timoris angustiam, et fidei detrimentum, quod ancilla ostiaria introduxit? An forte quia frigus erat, et ad ignem se posuerat Iudeorum? Exterius frigus interiorum frigiditatem insinuat, et Spiritus sancti ignem Iudeorum exarserat ignis. Gallo interim dante vocem, et inter verba Christo miserante, ab ipso respectus Petrus egreditur foras, et flevit amare. Haec autem negatio Petri an tota in domo Caiphae, an in una incopta, et in altera consumata, secundum diversorum opinionem, (quia nihil addit, vel admittit fidei alterum horum credere) non sit praesentis dissertationis.

FERIA SECUNDA

De desolatione B. V. Mariae in Christi captione.

DE Beata Virgine sane in praesenti loco credendum est quod discipulus ille quem dilgebat Iesus, videns tam dire tractari Dominum suum, interim cucurrit ad Virginem gloriosam, nuncians quae acciderant circa Filium suum. Forte noverat eam esse in Bethania, in domo Magdalene cum sororibus suis. Quo auditu, prae immensitate doloris concussa sunt omnia viscera eius, et implacabili fletu plorare coepit, et aliae mulieres quae cum ea erant, secedensque ab aliis, ante Dominum in oratione lacrymarum irriguo se prostravit, omni qua potuit pietate paternae dilectioni recom mendans Filium suum.

69. Ac non post multam moram consurgens cum Magdalena, et sororibus suis, concito gressu, plorantibus cunctis, Ierusalem adit: *Quunque obviaret custodibus civitatis, dicunt ei: Quid ploras mulier? Quid quaeris?* Respondit: *Nunquid quem diligit anima mea vidistis?* Et illi: *Qualis est dilectus tuus, o pulcherrima mulierum?* Et illa: *Dilectus meus, candidus, et rubicundus, electus ex nullibus.* Aiunt illi: An forte filius tuus est ille qui hac nocte, tamquam malefactor et latro, ductus ad domum Annae Pontificis ligatus, et verberatus, et tam atrociter laceratus? Quo auditu, Maria fere cecidit in terram pre dolore; sed amore videndi Filium suum, vires

resumens, ocius pervenit ad domum Annae; sed, non invento ibi Iesu, aliquo referente, didicit fuisse transmissum ad Pontificem Caipham, sicut in sequenti capitulo patet.

70. Plorando ergo cum sororibus, et devotissima Magdalena per viam pervenerunt ad Caiphae domum, et introire quaerentes prohibitae sunt. Dure igitur extra domum plorans clamabat: *Fili mi Iesu, Iesu fili mi; o Iesu fili mi, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis.* quis umquam exprimere posset quantus cruciatus tunc renovatus est in anima Iesu Christi, quum in spiritu intellexit Matrem propter eum tam atrociter cruciari?

FERIA TERTIA

De Christi examinatione coram pontifice Caipha.

TERTIA contemplatio pertinens ad processum Dominicæ passionis tria alia etiam continet de ipso Christo. Primum est Iesu examinatio, secundum Christi condemnatio, tertium Christi delusio.

72. Primum est Christi examinatio, scilicet, coram Pontifice Caipha; propterea subditur: *Ei misit eum Annas ad Caipham Pontificem;* uterque Pontifex; ille cesserat, iste regebat. Secundum enim Hieronymum et Chrysostomum tunc pontificatus emebantur ab eis; propterea contra legem etiam singulis annis novi Pontifices creabantur. *Erat autem Caiphas Pontifex anni illius.* A Pontifice in pontificem il-

luditur ergo Christus, sistitur coram Caipha Filius Dei Jesus: *Adversus quem convenerunt Sacerdotes, et Scribae, et populi Seniores.* Ecce Sacerdotum sanctitas vertitur in turpidinem, Scribarum scientia in errorem, et in furorem trahitur matura senectus, quem hi omnes convenient contra veritatem, et innocentiam subvertere moliantur.

73. Omne autem consilium eorum erat quomodo Christum per apertam iustitiam, sive apparentem potius, occidere possent, et non, prout homicidae erant in occulto, in publico notarentur. Congregatus igitur conventus malignantium, odio aestuabant in Christum, et *quaerebant falsum testimonium contra Iesum, ut eum morti traderent.* Non tamen dicit Evangelista falsum, quasi non amplius vellet invenire verum testimonium contra eum, si fieri posset; sed ut ostendat quia iniquissima intentione, et cum iniquissimo processu cuncta contra Dominum probare parabantur. Inquirebant testimonia, ut zelo iustitiae punire viderentur, ac per hoc iustitiae velamento invidiam, et animi pravitatem palliare tentabant. Et quam multi procaci animo, infrunito vultu et impudica lingua testimonium contra Dominum loquerentur, convenientia non erant testimonia, scilicet, sententiae proferendae. *Novissime venerunt duo falsi testes dicentes: Hic dixit: Possum destruere templum Dei, et in triduo reaedicare illud,* ut verificaretur quod Propheta (Ps. xxvi) ait: *Insurrexerunt in me testes iniqui, et mentula est iniquitas sibi.* Falsi testes in proferendi rectitudine fallebantur. Dixerat enim

Christus (IOANN. II): *Solvite templum hoc, intelligens de Corpore suo, et in tribus diebus excitabo illud;* quod potius sonat suscitationem corporis mortui, quam reaederationem destructi templi. Testes falsi dicebant: *Possum destruere templum Dei, intelligentes de lapideo templo; et in triduo reaedicare illud.*

74. Vide et diligenter adverte quomodo veritas et innocentia per adversarios saepe clarificatur, et tanto magis, quanto plus insanient contra eam. Nam summa laus est Christi quod et apparenter minime culpabile opus contra eum invenire non possunt, nec etiam possunt eum accusare de verbo; quia ex hoc quod istud in medium posuerunt, licet sub aliqua falsitate; quod utique de se nullius ponderis erat, patet quod, si contra eum alia habuissent, libentius quidem illa in medium protulissent. Sustinet patienter Dominus et Salvator, ad obiecta non respondet; propterea subditur: *Iesus autem tacebat.* Sed quid facerent, si loqueretur, quam tacendo exagitet furiosos? Nam surgens Princeps Sacerdotum, ait illi: *Nihil responde ad ea quae ipsi testificantur?* Surgit nempe ex inquietudine mentis, et saevitia efficiebatur seipso superior. Quaerebat responsionem non ad credulitatem, sed ut captatis verbis magis ex ipsa subnecteretur accusatio contra eum. Iesus autem nihil respondebat, mysterio, non timore, tamquam cognoscens eum, qui loquebatur in fraudem. Magna prudentia est tacere ubi ex omni parte calunnia praeparatur.

FERIA QUARTA

De Christi condemnatione coram pontifice Caipha.

SECUNDO subditur Christi condemnatio, scilicet, coram Pontifice Caipha; nam tunc male iterum agitatus in corde verbis exagitat Christum, dicens: *Adiuro te per Deum vivum ut dicas nobis si tu es Christus Filius Dei benedicti.* Adiuratio est inquisitio alicuius sciendiæ veritatis sub respectu superioris potestatis. Forte Caiphas aliquorum relatione perceperat Christum se dixisse Filium Dei, et hoc in iudicio repeti satagebat, ut eius condemnatio morti per legem aptior, vel apparentior esset. Jesus autem sic adiuratus, ne crederetur Deum vivum non diligere, vel non timere, praetermisso silentio, disponebat dare responsum. Sed ante responsum paucis verbis fraudulentiam Caiphæ detexit, dicens: *Si vobis dixero, non credetis mihi. Si autem interrogavero, verum non respondebitis mihi,* ut ex eadem damnata radice indicet provenire verum dicenti non credere, et verum in responseione quaerenti non dicere.

76. Proculdubio Caipham voluisse interrogare Iesus, ut interrogato instrueret, et lucraretur animam eius, et omnium circumstantium, nisi quia praevidebat illos ad falsitatem et mendacia prolapsuros. Iterum quoque fraudem illorum detegens, subdit: *Neque dimittetis,* quasi dicat: *Sed eo armabimini hostilius, quo verum illucescit clarius.*

Verumtamen dico vobis, amodo videbilis Filium hominis, scilicet, in iudicio; quem, purum hominem credentes, nunc usquequaque contempsistis: sedentem a dextris virtutis Dei, ut unum et aequalem cum Patre credatis Filium corregnamentem, et hominem infallibiliter factum Deum. Apocal. cap. 1 Ioann. ait: Videbit eum omnis oculus, et qui eum pupugerunt, id est, in die iudicii videbunt boni et mali me Filium Dei, quem boni amaverunt, mali contempserunt, boni ad gloriam, mali autem ad terrorem et poenam. Sedebit quiescens qui nunc in laboribus agit. Sedebit iudicans qui nunc iudicandus adstat. Sedebit a dextris virtutis Dei qui ad sinistram diabolicae potestatis morti adiudicatur. Dextera enim virtus Dei tota est cum Patre omnipotens, et aequa potentia, et tota est cum Deo Patre omnipotens, quam habere, et ostensurum se mundo praenunciata.

77. Non tamen in nubibus pluvialibus, aut obscuris adveniet, sed virtute Dei uniti naturae humanæ in nubibus lucidis velut in tribunalibus sedens, terræ ad iudicandum in aere, more nubis, efficietur ipse vicinus, ac iudicabit in terris positos qui de coelo Coelestis ad terras adveniens, a terrenis iudicium pertulit improbandum; ut, sicut in ligno pendens in aere, inclinato capite, pro omnibus ut moreretur, tradidit spiritum; sic in aere corpore a terra exaltatus iudicabit mundum sibi subditum universum.

78. Per experientiam patet quod Christus ad calumniam interrogatus est; nam tunc omnes animo

furioso dixerunt: *Tu ergo es Filius Dei?* ironice ac derisorie Christi sententiam repetentes. Quibus Salvator fida voce respondit: *Vos dicitis quia ego sum.* Quo animo id dicatis vos nostis. Quacumque tamen intentione id dicatis, verum dicitis, quia ego sum. *Tunc Princeps Sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: Blasphemavit;* vestimenta sci-
dit, ut accusationem Christi redderet graviorem, et quod dicebat verbis, extolleret factis; et corde adeo divisus divisus adeo peragit actiones, veramque Christi confessionem in falsitatem et blasphemiam suo sensu convertens, et quam dicta testium plus attendens, cordis impetu, malo actu, tonanti voce adstantes alloquitur, dicens: *Blasphemavit;* velutque in Christi mortem festinus adiecit: *Quid adhuc egenus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam.*

79. Sed ne Caiphas totus nocens solus in hoc iudicio delinquere videatur, atque ut ferat sententiam non quasi a semetipso, sed quasi aliorum consilio et assensu, sibi assistentibus: quid videatur? inquit. Sed eo gravius crimen est, quo multis socios quaerit. Responderunt omnes: *Reus est mortis.*

80. O stupenda nequitia impiorum! videre inter omnes Magistratus et sapientes et seniores populi Iudeorum iustitiam conculcatam, et in iusti mortem omnes pariter convenire, at neminem inveneri qui pro innocentie consurgat; aut tempus defensionis depositat. O benignitas Salvatoris! Oman-
sueta dulcedo, et bonitas Redemptoris! Quid enim

erat videre innocentem Iesum, veluti mansuetum agnum, solum inter tot improbos et impios constitutum, facie mansuetum, vultu benignum, mortem expectantem, in voto et promptitudine mentis intrepide persistentem?

FERIA QUINTA

Christi delusio in domo pontificis.

TERTIO subditur Christi delusio; nam, antequam morti per Iudeos adiudicatus sentiret aculeum mortis, prius suis poenis saturari querentes, expuerunt in faciem eius, velut in faciem vilissimi et abiectissimi hominis, cui ex animo verbis et actibus exprobabant, ac si dictorum utilitatem sputi vilitate damnarent, ut verificaretur quod Iob xxx cap., in persona Domini ait: *Faciem meam conspuere non verentur.* Et iterum per Is. 1 cap., ait: *Faciem meam non averti ab increpantibus et conspuentibus in me.* Et velaverunt faciem eius in derisum, et colaphis eum percusserunt; alii palmas in faciem eius dederunt.

82. O vultus desiderabilis Angelis! et genae quae coelum repletis laetitia, mundumque decore laetificatis! quomodo tam crudeliter caesae estis a manibus impiorum? O collum per quod effusa nobis doctrina salutis! quis ausus est te laedere colaphorum percussione?

83. Sed ut omnis compleatur derisus in domibus Iudeorum prophetia, qua ille populus super ce-

teros iam effulsit, in Christo capite deridetur, quum, percutientes eum, dicebant: *Prophetiza nobis Christe: quis est qui te percussit?* ut more divinatoris potius, quam prophetae diceret quis percussit eum. Sed haec derisio prophetiae ad ipsos impios reverta est, ut facti omni populo in derisum, et Prophetis veracibus non credentes, ipsis omnino privati, et a prophetis mendacibus decepti, in sua ignorantia excaecati miserum in mundo experientur exilium. Et quia Christum Prophetarum omnium veritatem et lumen impie velaverunt, iusto Dei iudicio super illorum corda velamen caecitatis et ignorantiae manet usque adhuc expansum; et, nisi ad Christum fide et dilectione pertransiant in hac vita, nulla ratione tollendum. Denique quibusdam illorum dormitum euntibus, alii nequiores remanserunt Christum usque ad mane verbis et multiplicibus iniuriis illudentes.

84. Exspectat interim extra moestissima Mater Iesu cum sororibus suis implacabili fletu plorans, ac desiderans videre dilectum Filium suum.

FERIA SEXTA

Christus adducitur ad Pilatum.

PRIMA contemplatio pertinens ad incrementum Dominicae passionis continet in se tria; nam primo Christus coram Pilato accusatur, secundo examinatur, tertio excusat.

86. Primo quidem Christus accusatur a Iudeis coram praeside Pilato. O horrenda impietas Iudeorum! quae tantis iniuriis satiari non potuit; quin potius ferali rabie fremens, impio iudici, tamquam rabido cani, animam iusti deglutiendam exposuit. Porro mortem Christi differre periculum autemantes, postquam in eorum concilio fuerat difinitum Iesum morti obnoxium subiacere, nec habentes quomodo possent eum sententiae mortis tradere, potestate in Romanum Imperium iam translata, aut falso religionem monstrantes, ne propter invidiam viderentur inferre iudicium super eum: *Mane autem facto, initioque consilio iterato Principes et omnes Sacerdotes et populi seniores contra Christum, ut eum morti tradarent, vincum adduxerunt eum, et tradiderunt Pontio Pilato praesidi, scilicet, ut saevae mortis experientia puniretur.*

87. Quamque egredetur Pontificis domo, erexit se moestissima mater Maria, ut videret Filium suum; quem quum videret facie lividum, sputis deturpatum, barba et capillis capitinis depilatum, et omnino a priori pulchritudine alienatum, obviantibus Matris et Filii oculis simul, pree dolore fere cecidit super terram.

88. Ad litteram circa veritatem textus est singulariter advertendum quod communiter textus Ioann. 18 cap., ait: *Adducunt ergo Iesum ad Caipham in praetorium;* sed male stat textus scriptorum culpa; nam, secundum Graecos, in quorum lingua Ioannes Evangelium scripsit, textus dicere debet: *Adducunt ergo*

*Iesum a Caipha in praetorium*¹, id est de domo Caiphae ad domum Pilati, ubi erat praetorium.

89. Considera igitur, o anima mea, quomodo transiit in somnis nox illa in Christo aporiato per toties ex desiderio, atque percusso multoties; et ira saeva atque odium cordiale aliquos Iudeorum fecit ad irrogandum Christo iniurias vigilare, at tamen insimul condicentes quid, tradendo illum Praesidi, accusando sibi obiicerent, quo iuste moveretur Praeses contra eum proferre sententiam mortis. Praetorium enim erat, secundum traditionem antiquam, civium Romanorum locus iudiciae potestatis, ubi eorum fiebat exactio, seu ubi Praetor cum sapientibus, et cum populo conveniebant ad aliquid definiendum. Sed praetorium Pilati sic Ierosolymis dispositum erat, quod ex ipsis fenestris allocutio posset esse ad extra positum populum, si necessitas esset; propterea subditur: *Sed Principes Sacerdotum, et omne Iudeorum consilium praetorium Pilati non introierunt, ne contaminarentur, sed manducarent Pascha*, scilicet, quod in illo tempore celebrabant. Semper enim Iudei, viatoribus caeremoniis studiosius intendentes, in malorum magnorum voraginem ceciderunt. O damnata caecitas et perversa conditio Iudeorum! verebantur contaminare Pascha, si contra traditiones suas Praesidis intrarent praetorium, sed non verebantur ad mortem iniuste deducere iustum, et innocentem Dominum Iesum Christum.

¹ Et ita legitur in nostra vulgata.

SABBATO

Suspendium Iudeae.

SECUTA est ad praetorium Filium suum plorando moesta Mater, cum Ioanne et Magdalena, atque cum aliis sororibus suis, et aliis mulieribus quae quadam naturali pietate inclinabantur ad eam.

91. Notanter ad litteram advertendum est in hoc loco, quod Matth. xxvii cap. interposuit hic de suspendio Iudeae, quomodo Iudeis pecuniam restituit, ac quomodo Iudei noluerunt eam ponere in carbonam, id est, in gazophylacium, sive arcum, ubi servabant dona oblata; quia pretium pro Sanguine Christi fundendo fuerat datum. Licet enim ex sua impietate et caecitate donationem illius pretii forte non iudicarent iniustum, tamen omne tale pretium iudicabant indignum ponи cum donis divino cultui consecratis; et ideo quamdam fictam speciem pietatis in hoc servare volentes, emerunt cum eo agrum figuli cuiusdam, ut esset cimiterium peregrinorum, cives enim forte in paternis sepulchris tumulabantur. Et quia ager ille de sanguinis pretio fuit emptus, ideo vocatus est Acheldemach, id est, ager sanguinis usque in hodiernum diem. Quod quidem refertur ad diem quo Evangelista hoc scripsit.

92. Quaerit tamen Augustinus in quaestionibus novi et veteris Testamenti quomodo, occupatis Principibus Sacerdotum ad necem Christi a mane usque ad horam nonam, Iudas eis reportavit pretium

011746

ante Christi resurrectionem, reiecitque in templo; quum constet omnes Principes ante passionem Christi non fuisse in templo, quippe quum in cruce posito insultarent ei? et subdit se nescire quo die, vel tempore se suspenderit Iudas: et quod licet narretur in hoc loco, non tamen sequitur ex hoc quod tunc fuerit factum.

93. Hieronymus tamen, et Origenes supponunt quod, quando Iudas vidit Christum morti adiudicatum, pretium reddidit, dicens: *Peccavi, tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris: et proiectis argenteis in templo, recessit, et abiens laqueo se suspendit.*

94. Puto igitur quod Matth. sicut hoc fuit enarrat, ad exaggerandum crimen Sacerdotum qui nec ad poenitentiam Iudee sententiam mutaverunt, nec tamen propter hoc oportuit Principes tunc interesse in templo; quia, postquam noluerunt una Iuda pretium acceptare, videtur quod Iudas ad templum iverit, ut saltem pecuniam relinqueret ibi, quam secum retinere horrebat.

DOMINICA IV. ADVENTUS

Christus falso accusatur coram Pilato.

SED ad seriem historiae revertamur. Pilatus denique, quum cognovisset Iesum in suum praetorium intromissum, ipsis Iudeis extra positis locutus est, dicens: *Quam accusationem affer-*

tis adversus hominem hunc? Iudaei vero falsam iustitiam simulantes, et quod non velut invidi eum suaie iurisdictioni tradiderant, responderunt: *Si non eset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum;* ac si apertius dicant: Non movemur invidia, nec odio agitamus, nec sumus in suo facto, praecipites; antequam tradidissemus eum tibi, discussimus et vidimus malefacta illius; nil aliud, quam malicia sua, tibi eum per te iudicandum tradere nos compellit. Igitur aperte cognosce quod, si hic malefactor non esset, tibi a nobis traditus non fuisset.

95. Pilatus vero, qui leges noverat Romanorum quae non damnabant reum, nisi de particularibus et dissertis criminibus iusta probatione convictum, perstitit, inquirens; quamvis littera taceat quid diserte adversus Christum obiciant Iudei, et qui sibi eum tradiderant. Ne tamen in hac iniustissima causa succumbere viderentur, se ad falsa commenta convertunt, dicentes: *Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dari Caesari, et dicentem se Regem esse.*

96. Ecce, imponunt falsa infallibili Veritati, ac de tribus gravissimis accusant eum, dicentes eum fecisse primo contra veritatem doctrinae, secundo contra veritatem iustitiae, tertio contra veritatem vitae.

97. Primo accusant eum fecisse contra veritatem doctrinae; propterea dicunt: *Hunc invenimus subvertentem gentem nostram.* Secundo contra veritatem iustitiae; propterea addunt: *Et prohibentem tributa dari Caesari.* Tertio contra veritatem vitae;